Talouspolitiikka/Veropolitiikka
Virpi Pasanen

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Hallituksen esitys (HE36/2018 vp) eduskunnalle tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi Portugalin kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomiseksi

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi irtisanoo Helsingissä vuonna 1970 Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen. Voimassa oleva Suomen ja Portugalin välinen sopimus on vuodelta 1970.

Verosopimuksen irtisanomista perustellaan sillä, että Suomen verosopimuspolitiikka sekä yritysten ja henkilöiden kansainvälinen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi sopimuksen tekemisen jälkeen. Erityisesti eläkkeiden verottamista koskevat sopimusmääräykset eivät vastaa Suomen nykyistä verosopimuspolitiikkaa. Suomi on neuvotellut Portugalin kanssa uuden sopimuksen, joka allekirjoitettiin marraskuussa 2016. Eduskunta on hyväksynyt sopimuksen joulukuussa 2016. Sen sijaan Portugalissa uutta sopimusta ei ole annettu parlamentin käsiteltäväksi, joten sopimus ei ole tullut vielä voimaan.

Hallituksen esityksessä voimassa olevaa vuoden 1970 sopimusta ei voida nykyisessä tilanteessa pitää tarkoituksenmukaisena, ja sen vuoksi esitetään, että Suomi irtisanoisi sopimuksen.

Syynä Portugalin kanssa solmitun verosopimuksen irtisanomiseksi ovat edellä kuvatun mukaisesti nimenomaan voimassa olevan verosopimuksen eläkkeiden verotusta koskevat määräykset. Verosopimuksen määräysten mukaan Suomella ei ole oikeutta verottaa tiettyjä Suomesta maksettuja eläkkeitä tilanteessa, jossa henkilön katsotaan verosopimusta sovellettaessa asuvan Portugalissa. Voimassa oleva verosopimus ei eläketulojen verotuksen osalta vastaa Suomen nykyistä verosopimuspolitiikkaa. Lisäksi Suomi voisi sopimuksen irtisanomisen myötä verottaa vuokratuloa, jonka Portugalissa asuva henkilö saa omistamansa Suomessa sijaitsevan osakehuoneiston vuokrauksesta. Sama koskisi luovutusvoittoa, jota tällainen henkilö saa tällaisen huoneiston luovuttamisesta.

Poliittista painetta verosopimuksen irtisanomiseen on tuonut myös Portugalin sisäisen lainsäädännön muutos, jonka nojalla ulkomaiset henkilöt voivat saada massa määräaikaisen, 10 vuoden, verovapauden. Tällaisessa tilanteessa on Suomesta saatu eläketulo voitu saada kokonaan verovapaana. Hallituksen esityksessä on todettu, että Eläketurvakeskuksen tietojen mukaan Portugaliin maksettu keskimääräinen kokonaiseläke 31 päivänä joulukuuta 2016 oli 3 493 euroa kuukaudessa ja eläkkeensaajia oli 490 henkilöä

Verosopimusten tarkoituksena on estää kahdenkertainen verotus ja on ymmärrettävää, että verosopimusta ei nähdä tarpeelliseksi tilanteessa, jossa toinen valtio ei lainkaan verota tiettyjä tuloja.

Eläke- ja vuokratulojen verotus on kuitenkin vain yksi osa verosopimusta. Verosopimuksilla on erittäin merkittävä ja tärkeä rooli elinkeinoelämälle. Verosopimuksen irtisanominen saattaa johtaa lisääntyviin ja ennakoimattomiin kustannuksiin suomalaisille yrityksille ja heikentäisi suomalaisyritysten kilpailukykyä suhteessa niistä valtioista tuleviin yrityksiin, joiden kanssa Portugalilla olisi edelleen voimassa verosopimus. Koska sisäinen lainsäädäntömme poistaisi verosopimuksettomassa tilanteessa vain samasta tulosta Portugaliin maksetun valtionveron, jäisivät kaikki muut verot rasittamaan suomalaisten yritysten tulosta. Myös menetelmälakimme ns. kattosääntö, saattaisi johtaa tilanteeseen, joissa valtioverokaan ei tulisi kokonaan hyvitettäväksi, kun verosopimus ei enää jatkossa rajaisi lähdevaltion perimän veron määrää. Lisäksi vaarana olisi, että Portugali soveltaisi kiinteän toimipaikan käsitettä verosopimusta laajemmin, joka lisäisi Suomessa hyvitettäväksi tulevia tilanteita.

Suomen tulee ensisijaisesti neuvotteluin ja diplomatian keinoin pyrkiä siihen, että allekirjoitettu uusi verosopimus annetaan Portugalissa parlamentin käsiteltäväksi ja saatetaan voimaan mahdollisimman pikaisesti, jolloin verosopimuksen irtisanomiseen ei tarvitsisi mennä.